

25.10.2023

KUNNANHALLITUKSEN VASTINE VUODEN 2022 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUKSEEN

3.1. Strategia

Tarkastuslautakunta toteaa, että Enonkosken kunnan toiminnan ohjaaminen ja johtaminen perustui vuonna 2022 kuntalain 37 §:n mukaiseen Enonkosken kuntastrategiaan 2018–2021, jonka kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 13.2.2018 § 4.

Tarkastuslautakunta toteaa kuitenkin, että koronapandemia on vaikuttanut edelleen kunnan toimintaan lisäten etenkin henkilöstön sairauspoissaoloja.

Tarkastuslautakunta huomioi, että edelleen strategiasta johdetuille tavoitteiden mittareille ei ollut kaikilta osin asetettu tavoitetasoa. Oli ainoastaan asetettu mittari.

Kunnan markkinointiin ja viestintään tulee kiinnittää huomiota ja jatkaa positiivisen kuntakuvan kehittämistä.

Kunnanhallituksen vastine

Tarkastuslautakunnan huomio on oikea, että koronapandemia on vaikuttanut erityisesti alkuvuonna 2022 kunnan toimintaan sairauspoissaoloina, mutta myös yksittäisten työntekijöiden pitkät poissaolot selittävät sairauspoissaolotilastoja.

Kunnanhallitus toteaa, että strategiasta johdetuille tavoitteille ei voida kaikille asettaa numeerista mittaria, vaan mittari voi olla myös laadullinen. Tavoitteiden ja mittareiden laadintaa on pyritty määrätietoisesti kehittämään vuodesta 2020 lähtien ja työ jatkuu edelleen, erityisesti vuoden 2023 osalta tavoitteita on pyritty tekemään selkeämmäksi.

Tarkastuslautakunta toi arviointikertomuksessaan esille, että kunnan markkinointiin ja viestintään sekä positiivisen kuntakuvan luomiseen tulee kiinnittää huomiota. Kuntamarkkinointia ja – viestintää on määrätietoisesti kehitetty vuodesta 2019 lähtien siten, että kunta on luopunut lähes kokonaan lehtimainoksista, jotka ovat kohdentuneet vain rajatulle lukijakunnalle. Kunnassa on vahvasti panostettu sähköiseen viestintään ja markkinointiin, sosiaalisen median kanavia on kehitetty, markkinoinnin ja viestinnän vaikuttavuuden arviointikeskustelua on käyty eri medioiden osalta ja kuntaviestinnässä keskiöön on nostettu mm. liikunta, perheet, turvallisuus, tapahtumat, hyvät peruspalvelut, matkailu, osallisuus ja yhteistyö. Viestinnässä vuonna 2022 on edelleen painottunut koronaan liittyvä tiedottaminen erityisesti alkuvuodesta. Muuten vuonna 2022 kunta oli vahvasti esillä 140 v. juhluvuoden merkeissä – tiedotimme tulevista tapahtumista aktiivisesti sekä kerroimme kuulumisia tapahtumien jälkeen. Kunnan viestintä- ja markkinointisuunnitelmaa ei ole edelleenkaan tehty henkilöstövaihdoksien ja -resurssien vuoksi.

25.10.2023

3.2. Yleistä

Tarkastuslautakunta toteaa arvioinnissaan, että valtuustoon nähden sitovilla tulosalueilla oli kaksi määrärahan tai tuloarvion ylitystä, kunnanhallituksen alaisen terveystoimen ja teknisen lautakunnan yleiset alueet-tulosalueilla. Terveystoimen ylitys oli 321 261 euroa ja 9,1 %. Ylitys on merkittävä euromääräisesti ja prosentuaalisesti. Teknisen lautakunnan yleiset alueet – tulosalueen ylitys oli 14.281 euroa ja 7,1 %. Ylitystä ei voida pitää euromääräisesti merkittävänä.

Kunnanhallituksen vastine

Tarkastuslautakunnan huomio, että terveystoimen ylitys on ollut merkittävä vuonna 2022 on oikea. Syy kustannusten ylittymiselle ovat mm. Sosterin palvelujen ostot, henkilöstökulujen kasvu ja yleinen hintatason nousu.

4.3. Kunnanhallitus

Yleishallinto

Tarkastuslautakunta toteaa, että valtuustoon asettamasta 5 tavoitteesta voidaan katsoa 2 toteutuneen ja 3 toteutuneen osittain. Uuden kuntastrategian vuosille 2022 – 2025 mukaisen toimeenpano-ohjelman suunnitelma ei valmistunut kesään 2022 mennessä, vaan kunnanhallitus hyväksyi sen 6.9.2022. Henkilöstön täydennyskoulutuspäivien määrä vähintään 1–2 päivää työntekijää kohden ei toteutunut, sillä päivien määrä oli 40 päivää ja henkilöstön kokonaismäärä oli vuoden lopussa 63. Terveysperusteisten poissaolojen määrä ei pysynyt enintään 13 päivässä henkilötyövuotta kohden, vaan ne olivat 24,4 päivää henkilötyövuotta kohden. Kehityskeskustelut on pidetty ainoastaan noin 30 %:ille henkilöstöstä. Syynä tähän on kerrottu olleen henkilöstömuutokset ja -resurssit. Lisäksi tiedonhallintamalli puuttuu edelleen, mikä jäi myös vuonna 2021 tekemättä. Syyksi on kerrottu henkilöstöresurssit.

Kunnanhallituksen vastine

Kunnanhallitus toteaa, että tarkastuslautakunnan havainnot ovat oikeita. Hallitus linjasi strategian toimeenpano-ohjelman osalta, että henkilöstöresurssien vuoksi sen valmistuminen siirretään syksyyn 2022. Henkilöstö käy täydennyskoulutusta myös webinaareina/verkkokoulutuksina, joita kaikkia ei ole ilmoitettu täydennyskoulutukseksi. Terveysperusteisten poissaolojen kasvun syynä oli koronapandemia sekä yksittäisten työntekijöiden pitkät poissaolot. Kehityskeskustelut eivät toteutuneet kaikissa yksiköissä henkilöstöresurssien ja -vaihdosten vuoksi. Tiedonhallintamalli puuttuu edelleen henkilöstöresurssien vuoksi.

25.10.2023

Maankäytön hallinta (ei sitova valtuustoon nähden)

Tarkastuslautakunta toteaa, että Maankäytön hallinnan 2 tavoitteesta 1 toteutui ja 1 ei toteutunut. Puunmyyntitulot ylittivät tavoitteen ollessa 300 796 euroa talousarvion ollessa 300 000 euroa. Uusia myyjiä tai vuokrattuja tontteja ei ollut vuonna 2022 tavoitteen oltua 2 kappaletta.

Kunnanhallituksen vastine

Tarkastuslautakunnan havainnot ovat oikeat.

Elinvoiman edistäminen ja työllisyyden hoito

Tarkastuslautakunta toteaa arvioinnissaan, että tulosalueen 4 tavoitteesta toteutui 1. 3 tavoitetta toteutui osittain. Kunnan kotisivuja ei kehitetty henkilöstöressurssien takia. Yrittäjien tapaaminen järjestettiin 14.6.2022, mutta siellä ei ollut tavoitteena ollutta 10 yritystä, vaan toteuma oli 3 yrittäjää. Työttömien työnhakijoiden prosenttiosuudeksi tavoiteltiin alle 10 %, mutta toteuma oli hieman tätä huonompi, 10,3 %. Lisäksi työmarkkinatuen kunnan maksuosuutta ei saatu pienennettyä 10 % edellisvuodesta, vaan maksuosuus jopa hieman kasvoi. Kuntouttavassa työtoiminnassa oli 9 eri asiakasta tavoitteen ollessa 12.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli samaa tasoa edellisvuoden kanssa ollessa 10,1 % (10,1 v. 2021 lopussa), pitkäaikaistyöttömien lukumäärä oli 9 henkilöä vuoden lopussa (23 henkilöä 2021) eli 1,6 % työvoimasta (6,3 % työvoimasta vuoden 2021 lopussa).

Kunnanhallituksen vastine

Kunnan kotisivujen kehittämistyö on edelleen kesken henkilöstöressurssien vuoksi erityisesti matkailusivujen ja kieliversioiden osalta. Yrittäjien tapaamista markkinoitiin suoraan yrittäjille, kotisivujen kautta sekä yrittäjähdistyksen kautta, mutta se ei tavoittanut kuin kolme yrittäjää. Enonkosken työttömyyslukujen taustalla ovat edelleen monet tekijät, joihin kunnan toimenpiteillä pystytään vaikuttamaan vain erittäin rajallisesti, jolloin myöskään tavoitetiloja mm. työttömyyttä kuvaavien prosenttiosuuksia ei voida täsmällisesti määrittää. Työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden lukujen taustalla voi olla esimerkiksi rakenteellista työttömyyttä, joka ei vähene, vaikka samaan aikaan vallitsisi työvoimapula (= kohtaanto-ongelma). Työelämän vaatimukset ovat kasvaneet siinä määrin, ettei työttömien ammattitaito enää riitä tarjolla oleviin tehtäviin. Rakenteellisen työttömyyden syinä voivat olla myös se, että työpaikan tarjoaminen tai työpaikan vastaanottaminen ei ole taloudellisesti kannattavaa. Enonkoskella ei ole myöskään merkittäviä suuria työnantajia, jotka tarjoaisivat työpaikkoja. Välimatkat työkohteisiin voivat olla pitkiä, jolloin työpaikalle kulkeminen voi olla haasteellista. Työttömyyslukuissa ovat mukana myös ne työttömät,

25.10.2023

joiden terveydentila ei mahdollista työn vastaanottamista ja he ovat esimerkiksi työkyvyn selvittelyissä tai odottavat työkyvyttömyydestä eläkepäätöstä. Kunnan työmarkkinatuen kuntaosuus nousi vuonna 2022, koska listalla oli erittäin paljon vajaakuntoisia asiakkaita, jotka terveydentilansa vuoksi eivät pysty ottamaan vastaan työtä, mutta eivät myöskään pääse esimerkiksi eläkkeelle. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuminen on asiakkaille myös vapaaehtoista.

Terveystoimi

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan, että terveystoimen 2 tavoitteesta kumpikaan tavoite ei toteutunut. Talousarvioon ei ollut määritetty tarkkoja mittareita ja tavoitteita toiminnalle, eikä näistä ollut tarkkaa raportointia tilinpäätöksessä. Terveystoimen toimintakatteen toteuma ylitti talousarvion 321 261 eurolla ja toteuma oli 109,1 %. Ylitys on merkittävä. Tavoitteena ollut informaatiotilaisuutta kuntalaisille uudesta tulevasta hyvinvointialueesta ei toteutettu. Huomattavaa oli, että edellisvuosien tapaan ei ollut tilinpäätöksessä esitetty mittareita ja toteumia kiireellisestä ja kiireettömästä hoidosta. 1.1.2023 on kuntien rahoitus- ja järjestämisvastuu sosiaali- ja terveystoimesta siirtynyt hyvinvointialueille.

Kunnanhallituksen vastine

Enonkosken kunnan terveystoimi toteutettiin kunnan ja Sosterin kuntakortin mukaisesti ja talousarvioon vuoden 2022 osalta tavoitteiden tuli olla yhteneväiset Sosterin talousarvion tavoitteiden kanssa.

Sosterin tarkastuslautakunta on omassa 30.5.2023 arviointikertomuksessaan vuodelta 2022 todennut, että kokonaisuutena Sosterin erikoissairaanhoidon maksutuotot pienenevät 6,8 % edellisestä vuodesta ollen kuitenkin 0,2 M€ alle talousarvion. Ulkoiset kulut ylittyivät 0,5 M€ arviointivuonna, ja edelliseen vuoteen verrattuna ne olivat 1 M€ pienemmät. Palvelujen ostot ylittyivät talousarvioon nähden, mutta pienenevät 1,3 M€ vuodesta 2021. Kokonaisuutena siis tuotot pienenevät, mutta kulut kasvoivat. Tuet ja avustukset ylittivät talousarvion 1,5 M€:lla, ja ne koostuivat pääosin valtiolta tulleista korona-avustuksista.

Perusterveydenhuollon ulkoiset kulut ylittivät talousarvion, ja edelliseen vuoteen verraten kulut kasvoivat 7,8 %. Kasvua selitti osaltaan mielenterveyden ja riippuvuuksien hoidon uudistus, jolla palveluja siirtyi perusterveydenhuollon järjestettäväksi.

Palvelujen ostot olivat edellisen vuoden tasolla, ylittäen talousarvion 1,5 M€:lla. Henkilöstökulut alittivat talousarvion, mutta kasvoivat vuoteen 2021 verraten 2,2 M€. Tuotot ja avustukset ylittyivät korona-avustusten myötä, ja toimintatuotot kasvoivat 4,9 M€ edellisestä vuodesta.

Perusterveydenhuollossa osastopaikat vähenivät kaikkiaan 18 paikalla. Keväällä 2022 palliatiivinen osastohoito käynnistyi 12 paikalla, ja samalla kuntoutusosastojen

paikkamäärä väheni. Geriatria kuntoutusosastopaikkoja oli 50 ja mielenterveyden ja riippuvuuksien paikkoja 18.

Kiireellisen hoidon prosessin osalta kiireellisen hoidon prosessin menestystekijät ovat olleet useana vuonna samat: nopea hoitoon pääsy ja hoidon toteutus, tarvittava hoito toteutuu yhdellä käyntikerralla ja palvelun koettu laatu. Verrattuna edelliseen arviointivuoteen prosessin tavoitteet paranivat kahden kriittisen menestystekijän osalta. Päivystyksen nopean hoidon linjalle läpimenoaika parani 1,9 prosenttiyksikköä, ja päivystykseen palanneiden määrä väheni 0,23 prosenttiyksikköä. Päivystysalueelta jatkohoitoon siirtyminen heikkeni edelliseen vuoteen hieman ollen kuitenkin edelleen erinomaisella tasolla. Asiakastytyväisyys heikkeni edellisestä vuodesta 5,5 prosenttiyksikköä, mitä voi pitää jo merkittävänä heikentymisenä. Ruuhkautuva päivystys ja sitä kautta pidentyneet odotusajat vaikuttavat asiakastytyvyyteen.

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio
Nopea hoitoon pääsy ja hoidon toteutus	Läpimenoaika (aika, h)	Päivystyksen nopean hoidon (Fast Track) -linjalla läpimenoaika on korkeintaan 2 h	81,5 %	●Tavoite toteutui
	Läpimenoaika (aika, h)	Päivystysalueelta siirto jatkohoitoon tapahtuu oikea-aikaisesti tunnin sisällä päätöksestä	91,3 %	●Tavoite toteutui
Tarvittava hoito toteutuu yhdellä käyntikerralla	Päivystykseen palaavien osuus	Päivystykseen uudelleen 72 tunnin sisällä saman vaivan takia palaavien määrä on korkeintaan 4 % kävijöistä.	5,6 %	●Tavoite ei toteutunut
Palvelun koettu laatu	Asiakastytyväisyys	HappyOrNot-mittauksessa tyytyväisten osuus vähintään 94 %	89,0 %	●Tavoite ei toteutunut

Kiireettömän hoidon ja palvelun prosessin osalta kiireettömän hoidon menestystekijät olivat osittain samoja kuin edeltävänä vuonna. Tavoitteisiin pääsemiseen vaikutti edelleen koronapandemia, joten tavoitteet eivät toteutuneet kaikilta osin. Lääkäreiden ja sairaanhoitajien työpanoksen allokointi tartunnanjäljitykseen ja infektioaseman toimintaan, lääkäriresurssien saatavuuden vaihtelu sekä lääkärivaje erikoissairanhoidossa aiheuttivat haasteita kiireettömään hoitoon pääsyssä.

Asiakastytyvyyttä mitattiin edelleen HappyOrNot-mittarilla. Tavoitteesta jäätin hiukan, mutta asiakastytyväisyys oli siitä huolimatta hyvällä tasolla. Edellisinä vuosina palvelun

25.10.2023

laadun ja vaikuttavuuden tavoitteena ollut Palvelun laatu- ja vaikuttavuusmittari, jota ei ollut otettu käyttöön koronan takia vielä vuonna 2021, ei kuulunut enää vuonna 2022 käytettyihin mittareihin.

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio
Nopea hoidon tarpeen/ongelman havaitseminen ja hoitoon pääsy ja diagnostiikka sekä mahdollisimman viiveetön hoitokokonaisuus	Hoitoon pääsy (aika, päiviä) (T1 ja T3) (hoitoa odottavat)	Perusterveydenhuoltoon vastaanotolle asiakas pääsee 7 vuorokauden kuluessa, mikäli hoidon tarve sitä edellyttää ja erikoissairaanhoidon kolmen viikon kuluessa lähetteen saapumisesta, mikäli hoidon tarve sitä edellyttää.	Perusterveydenhuollon vastaanotolle odotusajan mediaani oli 2–25 vrk vuorokautta johtuen lääkäriresurssin vaihtelusta ja koronapandemian vaikutuksista resurssien allokointiin Erikoissairaanhoidon odotusajan mediaani oli 45 vuorokautta	●Tavoite toteutui osittain ●Tavoite ei toteutunut
	Sairauspäiväraha-päivien määrä (Kelan tilasto)	Sairauspäiväraha-päivien määrä vähenee 5 % vuoden 2016 tasosta Sosterin ja yksityisten työterveyshuoltojen välisen Työtemallin käyttöönotto	Kelan korvaamien sairaspäiväraha-päivien määrä kasvoi 2,7 % vuoden 2016 tasosta Työote-hanke käynnistyi sovitusti	●Tavoite ei toteutunut ●Tavoite toteutui
Palvelun laatu ja vaikuttavuus	Asiakas-tyytyväisyys	HappyOrNot-mittauksessa tyytyväisten osuus vähintään 94 %	Palveluun tyytyväisten osuus oli 93 % vuoden 2022 aikana	●Tavoite toteutui osittain

Sosteri ei kunnan pyynnöistä huolimatta järjestänyt informaatiotilaisuutta kuntalaisille uudesta tulevasta hyvinvointialueesta.

Sosiaalitoimen ostopalvelut

Sosiaalitoimen ostopalvelujen 2 tavoitteesta 1 ei toteutunut ja 1 osalta ei arviointia voida tehdä. Talousarvion ei ollut määritetty tarkkoja mittareita ja tavoitteita. Tilinpäätöksessä ei myöskään esitetty Sosterin tilinpäätöksen mittareita, tavoitteet ja niiden toteumia. Tavoitteena ollut informaatiotilaisuutta kuntalaisille uudesta tulevasta hyvinvointialueesta ei toteutettu.

Kotihoidon käynnit ovat vähentyneet edellisvuodesta noin 5 %. Edellisenä vuonna ne vähenivät noin 6 %. Koskenhelmen hoitopäivät laskivat noin 10 % edellisvuodesta. Vuotta aiemmin ne lisääntyivät noin 0,5 %.

Kunnanhallituksen vastine

Vuoden 2022 talousarvion ja tavoitteiden osalta tavoitteet ovat laadittiin yhteneväisiksi Sosterin tavoitteiden kanssa.

Sosterin tarkastuslautakunta on omassa vuonna 2022 koskevassa arviointikertomuksessaan todennut, että asumis- ja hoivapalvelujen kriittiset menestystekijät ja tavoitteet ovat olleet usean vuoden ajan samoja. Asiakkaiden hyvinvoinnin kannalta on tärkeää kotihoidon välittömän työajan lisääminen, mutta tavoitteisiin ei ole tänäkään toimintavuonna päästy. Uusien toimintatapojen kehittämistä ja käyttöönottoa on jatkettava.

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio
Nopea palvelun tarpeen arviointi ja viiveetön palvelun piiriin pääsy	Omaishoidon-tuki-hakemuksen käsittelyyn kuluva aika	Omaishoidon-tukipäätös 30 vrk:n kuluessa	14 vrk	●Tavoite toteutui
	Palveluasumis-hakemuksen saapumisen ja SAS-ryhmän käsittelyn välinen aika	Keskimääräinen odotusaika on enintään 1kk	**	Tavoitetta ei voitu arvioida, toteumaluku puuttui
	Palveluasumis-tarpeen toteamisen ja palveluasumiseen pääsyn välinen aika	Keskimääräinen odotusaika on enintään 2 kk	**	Tavoitetta ei voitu arvioida, toteumaluku puuttui
Mahdollisuus asua kotona toimintakykyisenä mahdollisimman pitkään	Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet ikäihmiset	92 % 75 vuotta täyttäneistä asuu itsenäisesti tai palvelujen turvin kotona	92,6 %	●Tavoite toteutui

25.10.2023

	Omaishoidon piirissä olevat yli 75-vuotiaat	5 % yli 75-vuotiaista on omaishoidon piirissä	5,4 %	●Tavoite toteutui
	Kotihoidon asiakkaan voinnin ja palvelutarpeen mukainen hoiva-/hoitopaikka	Keskeytyspäivät puolivuositain (poissa kotihoidosta, esim. sairaalajakso), alle 5 pv/hlö/6 kk	11,7 pv	●Tavoite ei toteutunut
	Kotihoidon lähihoitajien välitön työaika	Välitön työaika 60 %	51 % ja matka-aika 15 % (Enonkoski) 49 % matka-aika 18 %	●Tavoite ei toteutunut

Sosteri ei kunnan pyynnöistä huolimatta järjestänyt informaatiotilaisuutta kuntalaisille uudesta tulevasta hyvinvointialueesta.

Kunnanhallituksen tavoitteiden yhteenveto

Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnanhallitus saavutti tavoitteensa melko hyvin. Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanhallituksen valtuustoon nähden sitovista tulosalueista toimintakate ylittyi yhden tulosalueen osalta. Terveystoimen tulosalueen toimintakate toteutui 321 261 euroa talousarviota huonompana. Ylitys oli 9,1 %. Ylitys on merkittävä.

Henkilöstön koulutuksen riittävyyteen ja ajantasaisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Rohkaistaan henkilöstöä hakeutumaan tarvittaviin koulutuksiin.

Kunnanhallituksen yleinen vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen 2022

Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnanhallitus saavutti tavoitteensa melko hyvin. Tarkastuslautakunta toteaa, että terveystoimen tulosalueen toimintakate toteutui 321 261 euroa talousarviota huonompana, on oikea. Perusteluina tähän ovat mm. Sosterin palvelujen ostot, henkilöstökulujen kasvu ja yleinen hintatason nousu.

Kunnanhallituksen huomio, että henkilöstön koulutuksen riittävyyteen ja ajantasaisuuteen on kiinnitettävä huomiota ja henkilöstöä tulisi rohkaista hakeutumaan tarvittaviin koulutuksiin, on perusteltu. Huomioitavaksi myös, että osa koulutuksista on tapahtunut webinaareina tai verkkokoulutuksina.

Kunnanhallitus kiittää tarkastuslautakuntaa kuluneesta vuodesta 2022.

